

Czwartek, 14 marca 2019 r.

P8_TA(2019)0215

Europejski system sankcji za naruszenia praw człowieka

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 marca 2019 r. w sprawie europejskiego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka (2019/2580(RSP))

(2019/C 23/18)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje zawierające apel o ogólnounijny mechanizm nakładania ukierunkowanych sankcji na osoby dopuszczające się poważnych naruszeń praw człowieka, w tym rezolucję z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie rocznego sprawozdania dotyczącego praw człowieka na świecie za rok 2009 oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie⁽¹⁾, a także rezolucję z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie wykorzenienia tortur na świecie⁽²⁾,
- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje przyjęte na mocy art. 135 Regulaminu, w których wezwano do nałożenia ukierunkowanych sankcji na osoby dopuszczające się poważnych naruszeń praw człowieka, w tym rezolucję z dnia 19 stycznia 2017 r. w sprawie sytuacji w Burundi⁽³⁾, z dnia 5 lipca 2018 r. w sprawie sytuacji w Burundi⁽⁴⁾, z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie Sudanu Południowego⁽⁵⁾, z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie sytuacji w Demokratycznej Republice Konga⁽⁶⁾, z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie sytuacji w Demokratycznej Republice Konga⁽⁷⁾, z dnia 14 września 2017 r. w sprawie Gabonu: represje wobec opozycji⁽⁸⁾, z dnia 5 października 2017 r. w sprawie sytuacji na Malediwach⁽⁹⁾, z dnia 5 października 2017 r. w sprawie spraw przywódców Tatarów krymskich Achtema Czijgoza, Ilmiego Umerowa i dziennikarza Mykoły Semeny⁽¹⁰⁾, z dnia 30 listopada 2017 r.⁽¹¹⁾, z dnia 4 października 2018 r.⁽¹²⁾ w sprawie sytuacji w Jemenie, z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie Kambodży: w szczególności sprawy rozwiązania Partii Narodowego Ocalenia Kambodży (CNRP)⁽¹³⁾, z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie sytuacji ludu Rohingja⁽¹⁴⁾, z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie sytuacji w Syrii⁽¹⁵⁾, z dnia 25 października 2018 r. w sprawie sytuacji w Wenezueli⁽¹⁶⁾, z dnia 13 września 2018 r. w sprawie Mjanmy/Birmy, w szczególności w sprawie dziennikarzy Wa Lone i Kyaw Soe Oo⁽¹⁷⁾, z dnia 25 października 2018 r. w sprawie sytuacji na Morzu Azowskim⁽¹⁸⁾, z dnia 25 października 2018 r. w sprawie zabójstwa dziennikarza Dżamala Chaszukdziego w konsulacie Arabii Saudyjskiej w Stambule⁽¹⁹⁾, oraz z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie sytuacji w Czeczenii i sprawy Ojuba Titijewa⁽²⁰⁾,
- uwzględniając swoje zalecenie dla Rady z dnia 2 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ograniczeń wizowych dla urzędników rządu rosyjskiego zamieszanych w sprawę Siergieja Magnickiego⁽²¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 12 grudnia 2018 r. w sprawie rocznego sprawozdania dotyczącego praw człowieka i demokracji na świecie za rok 2017 oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie⁽²²⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. C 169 E z 15.6.2012, s. 81.

⁽²⁾ Dz.U. C 378 z 9.11.2017, s. 52.

⁽³⁾ Dz.U. C 242 z 10.7.2018, s. 10.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0305.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 307 z 30.8.2018, s. 92.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 331 z 18.9.2018, s. 97.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 458 z 19.12.2018, s. 52.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 337 z 20.9.2018, s. 102.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 346 z 27.9.2018, s. 90.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 346 z 27.9.2018, s. 86.

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 356 z 4.10.2018, s. 104.

⁽¹²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0383.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 369 z 11.10.2018, s. 76.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 369 z 11.10.2018, s. 91.

⁽¹⁵⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0090.

⁽¹⁶⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0436.

⁽¹⁷⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0345.

⁽¹⁸⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0435.

⁽¹⁹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0434.

⁽²⁰⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0115.

⁽²¹⁾ Dz.U. C 408 z 30.11.2017, s. 43.

⁽²²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0515.

Czwartek, 14 marca 2019 r.

- uwzględniając swoją rezolucję z 13 września 2017 r. w sprawie korupcji i praw człowieka w krajach trzecich ⁽¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z 12 marca 2019 r. w sprawie stanu stosunków politycznych między UE a Rosją ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 lutego 2016 r. w sprawie systematycznego masowego mordowania mniejszości religijnych przez tzw. „ISIS/Daisz” ⁽³⁾,
- uwzględniając tytuł V rozdział 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) dotyczący przyjmowania sankcji w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB),
- uwzględniając art. 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) dotyczący przyjmowania sankcji w stosunku do krajów trzecich, osób fizycznych, grup i podmiotów niepaństwowych,
- uwzględniając deklarację nr 25 do Traktatu z Lizbony w sprawie konieczności zapewnienia należnych praw procesowych osobom lub podmiotom objętym środkami ograniczającymi UE lub środkami UE mającymi na celu zwalczanie terroryzmu,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka i załączone do niej protokoły,
- uwzględniając strategiczne ramy UE i Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji (2015–2019),
- uwzględniając oświadczenie wydane w związku z orędziem o stanie Unii ogłoszonym przez przewodniczącego J.C. Junckera 12 września 2018 r., w którym zaproponowano, aby państwa członkowskie, korzystając z obowiązujących przepisów UE, w pewnych obszarach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, takich jak zbiorowe reagowanie na naruszenia praw człowieka i stosowanie skutecznych sankcji, odeszły od zasady jednomyślności i wprowadziły zasadę głosowania kwalifikowaną większością głosów,
- uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa wydane w dniu 10 grudnia 2018 r. po posiedzeniu Rady do Spraw Zagranicznych UE w grudniu 2018 r.,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 22 stycznia 2019 r. w sprawie Siergieja Magnickiego oraz przeciwdziałania bezkarności dzięki ukierunkowanym sankcjom,
- uwzględniając swoją analizę z kwietnia 2018 r. zatytułowaną „Ukierunkowane sankcje przeciwko osobom fizycznym z powodu poważnych naruszeń praw człowieka – skutki, tendencje i perspektywy na szczeblu UE”,
- uwzględniając wniosek z 14 listopada 2018 r. dotyczący europejskiej komisji ds. zakazu wjazdu z powodu naruszeń praw człowieka,
- uwzględniając posiedzenie poświęcone kwestii unijnego globalnego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka, które odbyło się 20 listopada 2018 r. w Holandii,
- uwzględniając art. 123 ust. 2 i 4 Regulaminu,

⁽¹⁾ Dz.U. C 337 z 20.9.2018, s. 82.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0157.

⁽³⁾ Dz.U. C 35 z 31.1.2018, s. 77.

Czwartek, 14 marca 2019 r.

- A. mając na uwadze, że art. 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) stanowi, iż działania Unii oparte są na zasadach „demokracji, państwa prawnego, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasad równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego”;
- B. mając na uwadze, że UE jest zobowiązana do systematycznego wdrażania sankcji ustanowionych przez Radę Bezpieczeństwa ONZ na mocy rozdziału VII Karty ONZ, a jednocześnie nakłada sankcje niezależne w przypadku braku mandatu Rady Bezpieczeństwa ONZ, kiedy Rada Bezpieczeństwa ONZ nie jest uprawniona do podjęcia działań lub nie może tego uczynić ze względu na brak porozumienia wśród jej członków;
- C. mając na uwadze, że w ciągu ostatnich dwudziestu lat sankcje UE (znane również jako środki ograniczające) stały się nieodzownym elementem wchodzącym w zakres instrumentów wykorzystywanych przez UE w stosunkach zewnętrznych, a także mając na uwadze, że obecnie obowiązuje ponad 40 różnych środków ograniczających wobec 34 krajów; mając na uwadze, że według szacunków dwie trzecie sankcji UE wymierzonych w poszczególne kraje nałożono z myślą o osiągnięciu celów dotyczących praw człowieka i demokracji;
- D. mając na uwadze, że sankcje wymierzone w konkretne osoby mają służyć zminimalizowaniu negatywnych skutków dla osób i podmiotów, które nie są odpowiedzialne za strategie polityczne lub działania, które doprowadziły do nałożenia tych sankcji, w szczególności dla miejscowej ludności cywilnej oraz podejmowanych zgodnie z prawem działań w danym państwie lub we współpracy z nim; mając na uwadze, że sankcje mają bezpośredni wpływ na osoby odpowiedzialne za naruszenia i pełnią funkcję odstraszającą;
- E. mając na uwadze, że wszelkie sankcje przyjęte przez UE są w pełni zgodne ze zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego, w tym z prawami człowieka i podstawowymi wolnościami; mając na uwadze, że należy regularnie dokonywać przeglądu sankcji, aby zapewnić ich wkład w osiągnięcie wyznaczonych w ich ramach celów;
- F. mając na uwadze, że oprócz sankcji wymierzonych w poszczególne kraje i mających na celu skłonienie państw do zmiany postępowania UE wprowadziła niedawno środki ograniczające, które mają przeciwdziałać rozprzestrzenianiu i wykorzystywaniu broni chemicznej oraz są wymierzone w cyberataki, a także szczególne środki mające na celu zwalczanie terroryzmu;
- G. mając na uwadze, że obowiązujące sankcje UE są wymierzone zarówno w podmioty państwowe, jak i niepaństwowe, np. w terrorystów i grupy terrorystyczne;
- H. mając na uwadze, że w ciągu kilku ostatnich miesięcy miały miejsce liczne przypadki nieprzestrzegania sankcji UE przez europejskie przedsiębiorstwa lub nawet państwa członkowskie UE; mając na uwadze, że przykłady te wskazują na potrzebę doprecyzowania zakresu i zasięgu obowiązujących obecnie sankcji oraz wyjaśnienia, w jakim stopniu kraje i przedsiębiorstwa odpowiadają za zadbanie o to, aby zastosowanie końcowe lub przeznaczenie dostarczonych towarów i wyświadczonych usług nie było objęte sankcjami;
- I. mając na uwadze, że za egzekwowanie sankcji odpowiedzialne są właściwe organy państw członkowskich UE, choć decyzje dotyczące takich środków podejmuje się na szczeblu europejskim;
- J. mając na uwadze, że w 2016 r. Kongres Stanów Zjednoczonych przyjął globalną ustawę Magnickiego wywodzącą się z tzw. ustawy Siergieja Magnickiego o odpowiedzialności za łamanie zasad praworządności z 2012 r., której celem było nałożenie sankcji na osoby odpowiedzialne za śmierć Siergieja Magnickiego podczas tymczasowego aresztowania w rosyjskim więzieniu po długotrwałym niehumanitarnym traktowaniu, celowym zaniedbaniu i torturowaniu;
- K. mając na uwadze, że Estonia, Łotwa, Litwa, Zjednoczone Królestwo, Kanada i Stany Zjednoczone przyjęły przepisy o systemie sankcji za naruszenia praw człowieka, na wzór ustawy Magnickiego; mając na uwadze, że Parlament wielokrotnie apelował o ustanowienie podobnego globalnego systemu sankcji UE wymierzonego w podmioty naruszające prawa człowieka, który gwarantowałby spójność i skuteczność działań w przypadku zamrażania aktywów, zakazu wydawania wiz i stosowania innych sankcji nakładanych na szczeblu państw członkowskich i UE na osoby fizyczne i podmioty;

Czwartek, 14 marca 2019 r.

- L. mając na uwadze, że w listopadzie 2018 r. rząd Niderlandów zainicjował wśród państw członkowskich UE dyskusję na temat politycznej zasadności ogólnounijnego systemu ukierunkowanych sankcji w zakresie praw człowieka; mając na uwadze, że prowadzi się wstępne dyskusje na szczelbu grupy roboczej Rady;
1. zdecydowanie potępia wszelkie przypadki naruszeń praw człowieka na całym świecie; apeluje do Rady o szybkie ustanowienie autonomicznego, elastycznego i reaktywnego ogólnounijnego systemu sankcji, który umożliwiłby zastosowanie środków ograniczających wobec dowolnej osoby, podmiotów państwowych i niepaństwowych oraz innych podmiotów odpowiedzialnych za poważne naruszenia praw człowieka lub zamieszanych w tego typu działania;
 2. podkreśla, że podstawą unijnego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka powinny być wcześniejsze rezolucje zawierające apel o ustanowienie ogólnounijnego mechanizmu nakładania ukierunkowanych sankcji; uważa, że unijny system sankcji za naruszenia praw człowieka mający na celu nakładanie sankcji na osoby zamieszane w łamanie praw człowieka w dowolnym miejscu na świecie powinien ze względów symbolicznych zawierać odniesienie do Siergieja Magnickiego; wyraża zadowolenie, że wiele krajów wprowadziło podobne przepisy wymierzone w osoby winne naruszeń praw człowieka na całym świecie; podkreśla potrzebę współpracy transatlantyckiej, aby pociągać do odpowiedzialności osoby winne pogwałcenia praw człowieka; zachęca inne państwa do opracowania podobnych instrumentów;
 3. wyraża przekonanie, że system taki stanowi istotny element istniejącego zestawu instrumentów wykorzystywanych przez UE w dziedzinie praw człowieka i polityki zagranicznej oraz wzmocniłby rolę UE jako globalnego podmiotu broniącego praw człowieka, zwłaszcza jeżeli chodzi o przeciwdziałanie bezkarności i udzielanie wsparcia ofiarom nadużyć i obrońcom praw człowieka na całym świecie;
 4. podkreśla, że system ten powinien umożliwiać nakładanie środków ograniczających, w szczególności w postaci zamrożenia aktywów i zakazu wjazdu do UE, wobec dowolnych osób fizycznych lub podmiotów, które są odpowiedzialne za planowanie rażącego naruszenia praw człowieka, nadużyć i korupcji o charakterze systemowym związanej z poważnymi naruszeniami praw człowieka, kierowanie takimi działaniami lub dopuszczanie się ich oraz które są zamieszane w takie działania, pomagają w ich przeprowadzeniu, finansują je lub przyczyniają się do ich realizacji; podkreśla potrzebę jednoznacznego określenia zakresu naruszeń, a także potrzebę wskazania odpowiednich środków prawnych umożliwiających zakwestionowanie faktu ujęcia w wykazie podmiotów objętych sankcjami;
 5. wyraża przekonanie, że ów nowy system będzie miał pozytywny wpływ na postępowanie zainteresowanych osób i podmiotów oraz że będzie działał odstrasząco; podkreśla, że w tym celu państwa członkowskie UE muszą w taki sam spójny sposób interpretować, wyjaśniać i egzekwować stosowanie sankcji; wzywa państwa członkowskie i Komisję do zacieśnienia współpracy i wymiany informacji oraz do opracowania europejskiego mechanizmu nadzoru i egzekwowania przepisów;
 6. z zadowoleniem przyjmuje wniosek przewodniczącego Komisji dotyczący odejścia od zasady jednomyślności w procesie podejmowania decyzji w Radzie w kwestiach wchodzących w zakres wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wzywa Radę do przyjęcia nowego instrumentu umożliwiającego nakładanie sankcji w taki sposób, aby decyzje o nałożeniu sankcji z powodu naruszeń praw człowieka przyjmowano w Radzie kwalifikowaną większością głosów;
 7. popiera wstępne dyskusje na szczelbu Rady dotyczące ustanowienia odpowiedniego instrumentu służącego nakładaniu sankcji; apeluje do wysokiej przedstawiciel i jej służb o przyjęcie konstruktywnego i proaktywnego podejścia oraz o pomyślnie zakończenie prowadzonych dyskusji przed końcem obecnej kadencji, a także oczekuje, że wysoka przedstawiciel złoży sprawozdanie przed Parlamentem; podkreśla, jak ważna jest rola Parlamentu w odniesieniu do kontroli tego przyszłego systemu, zwłaszcza jeżeli chodzi o zakres i określenie kryteriów sporządzania stosownych wykazów oraz możliwość dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
 8. apeluje do wszystkich państw członkowskich o zadbanie o to, aby ich organy, a także przedsiębiorstwa i inne podmioty zarejestrowane na ich terytorium w pełni przestrzegały decyzji Rady dotyczących środków ograniczających w stosunku do osób i podmiotów, a w szczególności decyzji o zamrożeniu aktywów należących do osób ujętych w wykazie oraz decyzji dotyczących ograniczeń wjazdu na ich terytorium podjętych w wyniku naruszenia praw człowieka; wyraża zaniepokojenie ostatnimi doniesieniami o nieprzestrzeganiu tych decyzji i przypomina państwom członkowskim, że na mocy prawa międzynarodowego są zobowiązane do aresztowania i osądzenia podejrzanych o popełnienie przestępstw obejmujących akty okrucieństwa, jeżeli znajdują się oni na ich terytorium;

Czwartek, 14 marca 2019 r.

9. podkreśla, że ścisła współpraca, wymiana informacji między tymi organami i europejski mechanizm egzekwowania to elementy mające zasadnicze znaczenie, jeżeli chodzi o zagwarantowanie jednolitego egzekwowania i jednolitej interpretacji obowiązujących unijnych środków ograniczających, a także równych warunków prowadzenia działalności przez europejskie przedsiębiorstwa;
 10. podkreśla, jak ważne jest, aby przyszły unijny system sankcji za naruszenia praw człowieka był spójny z istniejącymi strategiami politycznymi UE oraz z istniejącymi krajowymi i horyzontalnymi środkami ograniczającymi, a także by je uzupełniał; w związku z tym domaga się zadbania o to, aby nowy system nie zastępował obowiązujących środków krajowych w zakresie dotyczącym praw człowieka; ponadto uważa, że wszelkie przyszłe systemy muszą być w pełni komplementarne i spójne z istniejącymi międzynarodowymi ramami dotyczącymi sankcji, w szczególności w odniesieniu do Rady Bezpieczeństwa ONZ;
 11. podkreśla, że wiarygodność i legalność tego systemu zależą od jego pełnej zgodności z najwyższymi możliwymi standardami w zakresie ochrony i przestrzegania należnych praw procesowych odnośnych osób lub podmiotów; w związku z tym nalega, aby decyzje o umieszczaniu osób lub podmiotów w wykazie lub wykreślaniu ich z wykazu opierały się na jasnych, przejrzystych i precyzyjnych kryteriach oraz by były bezpośrednio związane z popełnionym przestępstwem, aby zagwarantować rzetelną kontrolę sądową i prawa dochodzenia roszczeń; wzywa do systematycznego uwzględniania jasnych i konkretnych wskaźników oraz metody stosowanej przy znoszeniu sankcji i usuwaniu z wykazu;
 12. podkreśla, że ściganie sprawców rażących naruszeń praw człowieka i aktów okrucieństwa za pośrednictwem jurysdykcji krajowych lub międzynarodowych powinno pozostać podstawowym celem wszystkich wysiłków podejmowanych przez UE i jej państwa członkowskie z myślą o zwalczaniu bezkarności; w tym kontekście ponownie zwraca uwagę na zasadę jurysdykcji uniwersalnej; apeluje do Rady o uwzględnienie w ramach tego systemu naruszeń transgranicznych; podkreśla potrzebę skoordynowanej współpracy wielostronnej, aby zapobiegać uchylaniu się od sankcji;
 13. wzywa Komisję do przeznaczenia odpowiednich zasobów i wiedzy fachowej na stosowanie i monitorowanie tego systemu po jego wprowadzeniu, a także do zwrócenia szczególnej uwagi na kwestię publicznego informowania o wykazach zarówno w UE, jak i w zainteresowanych krajach;
 14. wyraża uznanie dla niestrudzonych wysiłków podejmowanych przez działaczy społeczeństwa obywatelskiego na rzecz wsparcia tego systemu; zachęca do ustanowienia komitetu doradczego na szczeblu UE;
 15. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządów i parlamentom państw członkowskich, Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.
-